

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Kişilik Yeterliliklerinin Branş Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi

¹Erdal DEMİR, ¹Bilal ARAKOÇ, ¹Kadir KOYUNCUOĞLU, ¹Uğur ŞENTÜRK,

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Çanakkale, Türkiye,

Özet

Araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterliliklerinin ortaokul ve liselerde görev yapan branş öğretmenleri tarafından değerlendirilmesidir. Araştırma tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Araştırma grubu, 2013-2014 öğretim yılında Çanakkale Merkezi ile Ayvacık, Bayramiç, Biga, Çan, Ezine, Gelibolu, Gökçeada, Lapseki, ve Yenice ilçelerinde 32 devlet 3 özel toplam 35 lise ve ortaokulda görev yapan 363 branş öğretmeninden oluşmuştur. Katılımcıların %55.1'i kadın, %44.9'u erkek branş öğretmenlerinden oluşmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak BEÖ MKYÖ-Öğretmenler (Beden Eğitimi Öğretmenleri Mesleki Kişilik Yeterlilik Ölçeği-Öğretmenler) kullanılmıştır. Ölçek araştırmacı tarafından, katılımcılara yüz yüze tekniği ile uygulanmıştır. Verilerin cinsiyet, okul türü, okul seviyesi, hizmet yılı ve branşlara göre frekans dağılımları ile farklılaşma durumları için t Testi, Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testleri yapılmıştır. Branş öğretmenleri; beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterliliklerini tüm alt boyutlarda “tamamen yeterli” değerlendirmişlerdir. Katılımcıların cinsiyet ve branşlarına göre, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterlilikleri alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamış ($p>0.05$) fakat okul türü ve okul seviyesi göre ise anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Öğretmeni; Branş Öğretmeni; Yeterlilik; Mesleki Kişilik Yeterliliği.

Evaluated of Professional Personality Competence of Physical Education Teachers By Branch Teachers Abstract

The aim of this study is to evaluated professional personality competence of physical education teachers by working in secondary schools and high schools branch teachers. The scanning model was appropriate for the study. The participants were formed by branch teachers (n=363) who works in the public (n=32) and private (n=3) schools (total was 35) connected to the Ministry of National Education in Çanakkale Center, Ayvacık, Bayramic, Biga, Can, Ezine, Gelibolu, Gokceada, Lapseki and Yenice towns in 2013-2014 academic year. The participants were 55.1% women, 44.9% men branch teachers. Physical Education Teacher Professional Personality Competence Scale-Teacher (PET PPCS-Teacher) was used in the research. The inventory was administered to the participants face-to-face by the researcher. The data analysis of the research obtained results by using frequency and percentage distributions, T-test, Kruskal-Wallis test and Mann Whitney U test. According to the obtained research results; subcomponents of PET PPCS-Teachers gender, years of service, type of school, school level and branches are evaluated as “completely adequate.” There was significant difference found between school type and school level of the branch teachers ($p<0.05$) but was no significant difference found between gender and branches of the teachers ($p>0.05$).

Keywords: Physical Education Teacher; Branch Teacher; Competence; Professional Personality Competence.

Giriş

Yeterlilik kavramı standart ve nitelik karşılığı olarak da kullanılmaktadır. Öğretmen yeterlilikleri, öğretmenlerin sahip olması gereken tutum, bilgi ve becerilerin ayrıntılı olarak listelenmesinde kullanılan bir kavramdır. Genellikle öğretmenin neleri yapabileceğinin davranış düzeyinde ayrıntılarını içerir ve teknik ayrıntılarını tanımlar (TED-Türk Eğitim Derneği, 2009). Wilson'un (2011) 'Öğretmen yeterliklerini nasıl geliştiririz?' sorusu için yaptığı çalışmanın cevabını; öğretmenlik yeterliliklerine uygun adaylar sağlamak, görevlerini daha iyi yapan öğretmenleri meslekte tutmak, derslere hazırlıklı girmek, iyi çalışma koşulları sunmak ve kaliteli mesleki gelişim sağlamak olarak açıklamıştır.

Öğretim sürecinde öğretmenlerin genel yeterlilikleri; Öğrenciye değer verme, öğrenci kişiliğine saygı duyma ve eşitlik, sosyal etkileşim, mesleki heyecan ve motivasyon, mesleğe ilişkin tutum ve yansıtıcı etkileşim olmak üzere 6 boyutta açıklanmıştır (Stronge, 2007).

Mesleki kişilik yeterliliği, bireyin ait olduğu meslek grubuna özgü sahip olması beklenen alan bilgisi ve mesleki bilgisinin değerlendirildiği özellikler olarak tanımlamıştır (Büyüknacar, 2008).

Beden eğitimi, bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimmastiğe, spora dönük alıştırma ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (Aracı, 2001).

Formal eğitimde Beden Eğitimi dersleri eğitim programlarının ayrılmaz bir parçası olabilmekte ve öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psikomotor gelişimlerine önemli katkılar sağlayabilmektedir. Öğrencilerin liderlik yeteneği ve kendine güven duygusunu geliştirmekte, çevreye ve kendisine sevgi-saygı duygusunu artırmakta, sınıf ve okul içi kurallara uymada yardımcı olmakta ve dengeli beslenme alışkanlığı kazandırmaktadır (Çamlıca, 2008). Ortaokul ve lise öğrencileri tarafından beden eğitimi dersi zevkli ve eğlenceli bir ders olarak görülmüş ve öğrencilerin olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir (Güllü, 2007; Şişko ve Ark., 2002; Tannehil ve Ark.,1993)

Eğitimde, öğrenci başarısını etkileyen çok sayıda değişkenden biri de öğretmen olmaktadır (Centra ve Ark.,1980). Öğretim kalitesini arttırmada öğretmenlerin önemli etkisi vardır (LEE ve Ark.,2007). Öğrenciler tarafından derslerin sevilmesinde, dersten çok öğretmenin etkili olduğu görülmüştür (Eken, 2008). Fen bilgisi ve matematik kursuna katılan öğrencilerin başarısı ile öğretmen yeterliliği arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur (Monk, 1994). Yine öğretmen kalitesi ile öğrenci başarısı arasında benzer ilişki elde edilmiştir (Darling-Hammond, 1999).

Kaliteli beden eğitimi dersini sağlayan öğelerden biride beden eğitimi öğretmenidir. Beden eğitimi derslerinde kalite standartlarının artırılması için beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterlilikleri çok önemlidir (Atencio ve Ark.,2012). Yaylacı (2012) kaliteli beden eğitimi dersi için ‘Kaliteli beden eğitimi dersi = Kaliteli beden eğitimi öğretmeni’ şeklinde formüle etmiştir. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yeterlilikleri; konu alanı bilgisine sahip, bilimsel ve felsefi temelleri bilme, hareket analizi yapabilme, organizasyon ve iletişim becerisi, istekli, ilişkilerde saygıyı benimseyen, mesleki dürüstlük ve etik ilkelere sahip, motivasyon yeteneği ve sağlıklı yaşam biçimine sahip, bireyin gelişim özelliklerini bilme, öğrenme-öğretme sürecini planlama olarak açıklamaktadır (Mc Neil, 1985).

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü beden eğitimi öğretmenlerinde bulunması gereken özel alan yeterliliklerini; Öğretim sürecini planlama ve düzenleme, Fiziksel performansı geliştirmeyi sağlama ve koruma, Ulusal bayramları anlam ve önemine yaraşır şekilde kutlama, Gelişim performansını izleme ve değerlendirme,Okul, aile ve toplumla işbirliği yapma ve son olarak da Mesleki gelişimi sağlama olarak altı ana boyutta belirlemiştir (Oyegm, 2012).

Bu açıklamalar ışığında araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterliliklerinin lise ve ortaokullarda görev yapan branş öğretmenleri tarafından nasıl algılandığını belirlemektir.

Yöntem

Metot ve Örneklem Grubu

Araştırmada, mevcut bir durumun tanımlaması ve açıklaması yapılmıştır. Bu durumdan dolayı araştırma genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterlilikleri, branş öğretmenlerinin cinsiyet, okul türü, okul seviyesi ve hizmet yılına göre karşılaştırılmıştır. Araştırmanın etik kural raporu ve çalışma izni ilgili kurumlardan alınmıştır.

Araştırma 2013-2014 öğretim yılında Çanakkale’de devlet ve özel ortaokullar ile liseleri kapsamaktadır. Çanakkale’de 2013-2014 öğretim yılında 84 resmi, 1 özel toplamda 85 lisede 1916 branş öğretmeni görev yapmaktadır. Diğer taraftan 95 devlet 3 özel toplamda 98 ortaokulda ise 1489 branş öğretmeni görev yapmaktadır. Toplamda de 183 ortaokul ve lisede 3405 branş öğretmeni mevcuttur.

Çalışma grubu, Çanakkale merkezi ile Ayvacık, Biga, Bayramiç, Çan, Ezine, Gelibolu, Gökceada, Lapseki ve Yenice ilçelerinde 32 devlet 3 özel toplam 35 lise ve ortaokulda 363 branş öğretmeninden oluşmuştur. Okulların 19’u ortaokul 16’sı lisedir.

Okulların seçilmesinde ulaşılabilirlik, okul idaresi ve öğretmenlerin yaklaşımı gibi araştırmaya etki edebilecek değişkenler dikkate alınmış ve rastgele seçilmiştir. Okullardaki öğretmenlerin belirlenmesinde herhangi bir seçme işlemi yapılmamış gönüllü olan branş öğretmenleri araştırmaya dahil edilmiştir.

Branş öğretmenlerinin okul türü, okul seviyesi, cinsiyet, hizmet yılı ve branşlarına göre frekans ve yüzde değerleri ile faktör puanlarının farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla t testi, Kruskal Wallis testi ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 alınmıştır.

Araştırma grubunun yaş ortalaması 38.03'tür (Sd=8.841). Katılımcıların %55.1'ini (n=200) kadın öğretmenlerden oluşurken %44.9'u (n=163) ise erkek branş öğretmenlerinden oluşmuştur. Katılımcıların %89.3'nün devlet okullarında ve geriye kalan %10.7'sinin ise özel okullarda görev yaptıkları görülmüştür. %51.2'sinin (n=186) ortaokul branş öğretmeni, %48.8'inin (n=177) ise lise branş öğretmeni olduğu görülmüştür. Branş öğretmenlerinin %14.1'inin 1-5 yıl (n=51), %24.2'sinin (n=88) 6-10 yıl, %23.7'si (n=86) 11-15 yıl, %15.4'ü (n=56) 16-20 yıl ve %22.6'sı (n=82) 21 yıl ve üstü hizmet yılına sahiptirler.

Veri toplama araçları

Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterliliklerini değerlendirmek için BEÖ MKYÖ-Öğretmenler (Beden Eğitimi Öğretmeni Mesleki Kişilik Yeterliliği Ölçeği-Öğretmenler) kullanılmıştır. MKYÖ, Büyüknacar (2008) tarafından geliştirilmiş ve Demir (2012) tarafından beden eğitimi öğretmenlerine uyarlanarak revize edilmiştir.

BEÖ MKYÖ-Öğretmenler, 4 alt boyut ve 60 maddeden oluşmuştur. Ölçekte katılımcılar her bir madde için altı cevap seçeneğine sahiptir. Bu seçenekler; 0- Fikrim Yok, 1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin değer aralıkları 1-1.99 arası Tamamen Yetersiz, 2-2.99 arası Kısmen Yetersiz, 3-3.99 arası Kısmen Yeterli ve 4 -5 arası Tamamen Yeterli olarak derecelendirilmiştir. Ölçekte katılımcıların cinsiyet, okul türü, okul seviyesi, hizmet yılı ve branşlarına ait bilgilerde yer almaktadır. BEÖ MKYÖ-Öğretmenler dört alt boyuta sahiptir ve bu alt boyutlar; mesleki heyecan ve adanmışlık, insan onuruna saygı ve adalet, güdüleyici etkileşim ve yansıtıcı etkileşimdir. Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alpha) değeri 0.98 bulunmuş ve yüksek güvenilirlik kategorisinde yer almıştır (Demir, 2012).

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Branşlarına Göre Frekans ve Yüzde Değerleri

Branşlar	f	%
Türkçe-Edebiyat	64	17.6
Matematik	54	14.9
İngilizce-Almanca	65	17.9
Fen ve Teknoloji - Fizik-Kimya - Biyoloji	59	16.3
Görsel Sanatlar - Resim	13	3.6
Sosyal Bilgiler – Coğrafya Tarih - Felsefe	53	14.6
Teknoloji Tasarım – Bilişim Teknolojileri	13	3.6
Müzik	11	3
Rehberlik	15	4.1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	14	44
Toplam	363	100

Araştırma grubunun branşlara göre dağılımında İngilizce-Almanca öğretmenleri en fazla orana (n=65) sahip olurken Müzik öğretmenlerinin ise en düşük orana (n=11) sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 2. BEÖ MKYÖ Tanımlayıcı İstatistikleri

Ölçek Maddeleri	n	Enk.	Enb.	Ortalama	SS
43. Öğrencilerin başarılarını ve güzel davranışlarını takdir eder.	363	0	5.00	4.55	.709
33. Derslerde ilginç bir öğrenme ortamı yaratmaya çalışır	363	0	5.00	3.66	1.444
5. Sınıf içerisinde olumsuz bir davranışta bulunan öğrenciyi sınıf önünde eleştirmez	363	0	5.00	3.61	1.455

Araştırma grubu, “Öğrencilerin başarılarını ve güzel davranışlarını takdir eder.” ölçek maddesine en yüksek ortalama puanı (4.36) vermişlerdir. En düşük ortalama puan ise (3.61) ile “Sınıf içerisinde olumsuz bir davranışta bulunan öğrenciyi sınıf önünde eleştirmez.” ölçek maddesi olmuştur. Katılımcıların ölçek maddelerini “kısmen yeterli” veya “tamamen yeterli” değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 3. BEÖ MKYÖ Faktörlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek Faktörleri	n	Enk.	Enb.	Ortalama	SS
Güdüleyici etkileşim	363	1.00	5.00	4.16	.859
Mesleki heyecan ve adanmışlık	363	1.00	5.00	4.20	.779
İnsan onuruna saygı ve adalet	363	1.00	5.00	4.03	.986
Yansıtıcı etkileşim	363	1.00	5.00	4.14	.863

Mesleki heyecan ve adanmışlık alt boyutu 4.20 ortalama puan ile “tamamen yeterli” olarak değerlendirilmiştir. İnsan onuruna saygı ve adalet alt boyutu ise en düşük ortalama puana (4.03) sahip olmasına rağmen “tamamen yeterli” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4. BEÖ MKYÖ Faktör Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu için Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Ölçek Faktörleri	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	t	p
Güdüleyici etkileşim	Kadın	200	4.14	.909	-.447	.655
	Erkek	163	4.18	.795		
Mesleki heyecan ve adanmışlık	Kadın	200	4.15	.855	-1.398	.163
	Erkek	163	4.26	.670		
İnsan onuruna saygı ve adalet	Kadın	200	3.97	1.072	-1.221	.223
	Erkek	163	4.10	.867		
Yansıtıcı etkileşim	Kadın	200	4.10	.933	-1.004	.316
	Erkek	163	4.19	.768		

Branş öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre, insan onuruna saygı ve adalet alt boyutu kadın öğretmenler tarafından en düşük ortalama puan ile “kısmen yeterli” değerlendirilmiştir. Fakat diğer alt boyutlarda hem erkek hem de kadın branş öğretmenleri beden eğitimi öğretmenlerini “tamamen yeterli” değerlendirmişlerdir. Ayrıca katılımcıların cinsiyetlerine göre tüm alt boyutlarda beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterlilikleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 5. BEÖ MKYÖ Faktör Puanlarının Okul Seviyesi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu için Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Ölçek Faktörleri	Seviye	n	Ortalama	SS	t	p
Güdüleyici etkileşim	Ortaokul	186	4.28	.747	2.811	.005*
	Lise	177	4.03	.947		
Mesleki heyecan ve adanmışlık	Ortaokul	186	4.32	.689	3.024	.003*
	Lise	177	4.07	.847		
İnsan onuruna saygı ve adalet	Ortaokul	186	4.14	.927	2.195	.029*
	Lise	177	3.91	1.035		
Yansıtıcı etkileşim	Ortaokul	186	4.27	.781	2.877	.004*
	Lise	177	4.01	.926		

* $p<0.05$

Branş öğretmenlerinin okul seviyelerine göre, insan onuruna saygı ve adalet alt boyutunda liselerde görev yapan öğretmenler tarafından en düşük ortalama puan ile “kısmen yeterli” değerlendirilmiştir. Diğer alt boyutlarda ise katılımcıların tümü “tamamen yeterli” olarak değerlendirmişlerdir. Ayrıca tüm alt boyutlarda ortaokul branş öğretmenleri ortalamalarının lise branş öğretmenleri ortalamalarından yüksek olduğu görülmüş ve ortaokullar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 6. BEÖ MKYÖ Faktör Puanlarının Branşlara Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Ölçek Faktörleri	Branşlar	n	X ²	p
Güdüleyici etkileşim	Türkçe-Edebiyat	64	11.324	.254
	Matematik	54		
	İngilizce-Almanca	65		
	Fen ve Teknoloji-Fizik-Kimya-Biyoloji	59		
	Görsel Sanatlar-Resim	13		
	Sos Bilgiler-Coğrafya-Tarih-Felsefe	53		
	Teknoloji Tasarım-Bilişim	13		
	Teknolojileri	13		
	Müzik	11		
	Rehberlik	15		
	Din Kul. Ahlak Bilgisi	16		
Mesleki heyecan ve adanmışlık	Türkçe-Edebiyat	64	5.852	.755
	Matematik	54		
	İngilizce-Almanca	65		
	Fen ve Teknoloji-Fizik-Kimya-Biyoloji	59		
	Görsel Sanatlar-Resim	13		
	Sos Bilgiler-Coğrafya-Tarih-Felsefe	53		
	Teknoloji Tasarım-Bilişim	13		
	Teknolojileri	13		
	Müzik	11		
	Rehberlik	15		
	Din Kul. Ahlak Bilgisi	16		
İnsan onuruna saygı ve adalet	Türkçe-Edebiyat	64	7.977	.537
	Matematik	54		
	İngilizce-Almanca	65		
	Fen ve Teknoloji-Fizik-Kimya-Biyoloji	59		
	Görsel Sanatlar-Resim	13		
	Sos Bilgiler-Coğrafya-Tarih-Felsefe	53		
	Teknoloji Tasarım-Bilişim	13		
	Teknolojileri	13		
	Müzik	11		
	Rehberlik	15		
	Din Kul. Ahlak Bilgisi	16		
Yansıtıcı etkileşim	Türkçe-Edebiyat	64	10.488	.312
	Matematik	54		
	İngilizce-Almanca	65		
	Fen ve Teknoloji-Fizik-Kimya-Biyoloji	59		
	Görsel Sanatlar-Resim	13		
	Sos Bilgiler-Coğrafya-Tarih-Felsefe	53		
	Teknoloji Tasarım-Bilişim	13		
	Teknolojileri	13		
	Müzik	11		
	Rehberlik	15		
	Din Kul. Ahlak Bilgisi	16		

Katılımcıların branşlarına göre, tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Yani katılımcıların branşlarına göre beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterliliklerinin algılanması farklılık göstermemiştir.

Tablo 7. BEÖ MKYÖ Faktör Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek Faktörleri	Okul Türü	n	Ortalama	SS	Z	p
Güdüleyici etkileşim	Devlet	324	4.10	.865	-5.313	.000*
	Özel	39	4.65	.618		
	Toplam	363	4.16	.859		
Mesleki heyecan ve adanmışlık	Devlet	324	4.14	.788	-5.045	.000*
	Özel	39	4.67	.491		
	Toplam	363	4.20	.779		
İnsan onuruna saygı ve adalet	Devlet	324	3.96	.996	-5.170	.000*
	Özel	39	4.61	.667		
	Toplam	363	4.03	.986		
Yansıtıcı etkileşim	Devlet	324	4.08	.865	-5.067	.000*
	Özel	39	4.61	.699		
	Toplam	363	4.14	.863		

*p< 0.05

Branş öğretmenlerinin okul türüne göre, insan onuruna saygı ve adalet alt boyutu devlet okullarında görev yapan branş öğretmenleri tarafından “kısmen yeterli” değerlendirilirken diğer alt boyutlar ise “tamamen yeterli” değerlendirilmiştir. Fakat özel okulda görev yapan branş öğretmenlerinin ortalama puanları, devlet okulundaki branş öğretmenlerinden yüksek bulunmuştur. Tüm alt boyutlarda özel okullar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (p<0.05).

Tartışma

Katılımcılar, ölçekte en yüksek ortalama puanı “Öğrencilerin başarılarını ve güzel davranışlarını takdir eder” ölçek maddesine vererek beden eğitimi öğretmenlerinin bu davranışları fazlasıyla sergiledikleri anlaşılmaktadır. En düşük ortalama puanı ise “Sınıf içerisinde olumsuz bir davranışta bulunan öğrenciyi sınıf önünde eleştirmez” ölçek maddesi almış ve bu davranışa beden eğitimi öğretmenlerinin “kısmen sahip” oldukları görülmüştür. Yani öğrencileri sınıf önünde belirli durumlarda eleştirdikleri anlaşılmaktadır. Yapılan benzer çalışmalarda da “Sınıf içerisinde olumsuz bir davranışta bulunan öğrenciyi sınıf önünde eleştirmez” ölçek maddesinin en düşük puanı aldığı ve “kısmen yeterli” değerlendirildiği görülmüştür (Demir, 2012; Demir, 2014). Ortaöğretimde görevli beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterlilikleri ‘tamamen yeterli’ bulunmuştur (Bilici, 2005). Beden eğitimi öğretmenleri; statü ve mesleki yeterlilikler bakımından kendilerini ‘oldukça yeterli’ değerlendirmişlerdir (Kougioumtzis ve Ark.,2011). Ayrıca beden eğitimi öğretmenleri, tüm yeterlilik alanlarında ‘yeterli’ oldukları sonucunu elde edilmiştir (Hust ve Ark., 2009; Kaya, 2010).

Katılımcılar, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterlilikleri alt boyutlarına göre en düşük ortalama puanı insan onuruna saygı ve adalet alt boyutuna vermişlerdir. Fakat dört alt boyutun da “tamamen yeterli” değerlendirildiği görülmüştür. Benzer sonuç Demir’in

(2013) araştırmasında da elde edilmiştir. TED'in yaptığı araştırmada da öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri 'yeterli' olarak değerlendirilmiştir (2009). Öğrenciler, beden eğitimi öğretmenlerini 'yeterli' olarak değerlendirmişler (Chen ve Ark.,2012; Hacısalihoğlu, 2006). Hoffman ve arkadaşları (1975) ise, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinden biri olan adaletli değerlendirme özelliklerini 'yeterli' olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri, kendilerinin mesleki yeterliliklerini 'yeterli' olarak değerlendirmişlerdir (Demir, 2014; Stojanovic ve Ark., 2012). Ayrıca beden eğitimi öğretmen adayları da, kendilerini mesleki anlamda oldukça yeterli buldukları tespit edilmiştir (Öksüzoğlu, 2009; Sandıkçı ve Ark.,2013).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterliliklerinin değerlendirilmesi sonucunda anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). İnsan onuruna saygı ve adalet alt boyutunda kadın katılımcıların en düşük ortalama puan ile "kısmen yeterli" olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Fakat diğer alt boyut ortalamalarında ise kadın ve erkek katılımcılar "tamamen yeterli" olarak değerlendirmişlerdir. Demir'in (2013) yaptığı çalışmada da mesleki heyecan ve adanmışlık, insan onuruna saygı ve adalet ile yansıtıcı etkileşim alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre beden eğitimi dersine karşı daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür (Güllü, 2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre mesleki yeterliliklerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır (Demir, 2014; Eroğlu, 2011; İlkin, 2006; Öksüzoğlu, 2009; Sandıkçı ve Ark.,2013). Fakat başka bir araştırma da ise erkek öğretmenlerin, kadın meslektaşlarına kıyasla kendilerini 'daha yeterli' hissettikleri görülmüş ve anlamlı farklılık bulunmuştur (Ünlü, 2008).

Katılımcıların okul türüne göre, tüm alt boyutlarda beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterlilikleri arasında özel okullar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu sonuç ile özel okullarda görevli beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterliliklerine daha fazla sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu sonucun nedenleri olarak; sadece 3 özel okulun bulunması, spor tesis, araç ve gereçlerinin ve öğretmen kadrosunun yeterli olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ortalama puanlara göre insan onuruna saygı ve adalet alt boyutunda, devlet okulunda görevli katılımcılar "kısmen yeterli" değerlendirmişlerdir. Diğer alt boyutlarda hem devlet okulu hem de özel okul katılımcıları "tamamen yeterli" değerlendirmişlerdir. Benzer sonuçlar Demir'in (2012 ve 2014) çalışmalarında da elde edilmiştir.

Katılımcıların okul seviyesine göre, tüm alt boyutlarda ortaokullar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu sonuç ile ortaokullarda görevli beden eğitimi

öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterliliklerine daha fazla sahip oldukları düşünülmüştür. İnsan onuruna saygı ve adalet alt boyutunda, liselerde görevli katılımcılar “kısmen yeterli” değerlendirmişlerdir. Diğer alt boyutlarda ise hem ortaokul hem de lise branş öğretmenleri “tamamen yeterli” değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Katılımcıların sahip oldukları branşlara göre, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kişilik yeterlilikleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Demir’in (2012) araştırmasında da benzer sonuca ulaşılmıştır.

Sonuç

Sonuç olarak; beden eğitimi öğretmenlerinin, öğrenci başarısını takdir ettiği ve öğrencileri sınıf önünde eleştirdikleri tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerini sevdiğileri, heyecanlarını yitirmedikleri, öğrenciye rehber oldukları, onları motive ettikleri, güven verdikleri ve öğrenci ile iyi bir iletişime sahip oldukları görülmüştür. İnsan onuruna saygı ve adalet, yansıtıcı etkileşim, mesleki heyecan ve adanmışlık ile güdüleyici etkileşim özelliklerine “tamamen yeterli” düzeyde sahip oldukları tespit edilmiştir. Özel okullar ile ortaokullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin daha yeterli algılandıkları görülmüştür. Katılımcıların cinsiyetlerine ve branşlarına göre ise anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Kaynaklar

ARACI, H. (2001), “Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi,” Nobel yayın, Ankara.

ATENCIO, M. Ve Ark., (2012), “It is a Case of Changing Your Thought Processes, The Way You Actually Teach: Implementing A Complex Professional Learning Agenda in Scottish Physical Education,” *Physical Education and Sport Pedagogy*, 17 (2) 127-144.

BİLİCİ, M. (2005), “Okul Yöneticilerinin İdeal Beden Eğitimi Öğretmenlerinden Beklenti Ve Değerlendirilmelerinin Araştırılması,” Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

BÜYÜKNACAR, C. (2008), “Anadolu Ve Fen Lisesi Öğretmenlerinin Mesleki Kişilik Özellikleri ve Duygusal Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin Öğrenci Algılarına Dayalı Olarak İncelenmesi,” Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

CENTRA, J.A. ve Ark., (1980), “Schol and Teacher Effect: An International Model,” *Review of Education Research*, 50 (2) 273-291.

CHEN, W. ve Ark., (2012), “Assesing the Quality of Teacher Teaching Practise,” *Educational Assessment, Evaluation and Accountabilty*, 24 (25-41).

ÇAMLICA, C. (2008), “Orta Öğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Hakkındaki Düşünceleri ve Beklentileri (Ankara Örneği),” Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

DARLING-HAMMOND, L. (1999), “Teacher Quality and Student Achievement: A Review Of State Policy Evidence,” Stanford University, Washington.

DEMİR, E. (2012), “Ortaokullarda Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Kişilik Yeterliliklerinin Algılanışının Değerlendirilmesi,” Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

DEMİR, E. (2013), “Ortaokullarda Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Kişilik Yeterliliklerinin Algılanışının Değerlendirilmesi,” V. International Congress of Educational Research 6-9 June (1826-1840), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

DEMİR, E. (2014), “Ortaokullarda Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin mesleki Kişilik Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi”, The Journal of Academic Social Science, 2 (2/2) 318-328.

EKEN, D. (2008), “İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Hakkındaki Düşünceleri ve Beklentileri.” Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

EROĞLU, B. (2011), “Öğretmenlik Uygulamasının Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Mesleki Yeterlilikleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları Üzerine Etkileri,” Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

GÜLLÜ, M. (2007), “Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması,” Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

HACISALİHOĞLU, M. (2006), “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Performanslarının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi,” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

HUST ve Ark., (2009), “Preliminary Analys of The (Process And Product) Quality Of Physical Education İn Flemish Secondary Schools: İmplementantion Of IKLO,” www.eric.ed.gov/contentdelivery/servlet/ERICServlet? accno=ED506318

HOFFMAN, S.J. ve Ark., (1975), “Experience and Imagery in Movement Analysis,” In G.J.K. Alderson & D.A. Tyldesley (Eds.), British Proceedings of Sports Psychology, 288–293, Salford, England: British Society of Sports Psychology.

İLKİM, M. (2006), “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Çalışma Şartlarına Göre Beden Eğitimi Dersini Nasıl İşlediklerinin Değerlendirilmesi,” Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.

KAYA, K. (2010), “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlik Algıları,” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

KOUGIOUMTZIS ve Ark. (2011), “Physical Education Teachers’ Professionalization: A Review of Occupational Power And Professional Control,” European Physical Education Review, 17 (1) 111-129.

LEE, V.E. ve Ark., (2007), “The Quality of Instruction in Urban High Schools Comparing Mathematics and Science to English And Social Studies in Chicago,” <http://search.ebscohost.com.onelog.marmara.edu.tr:2048/login.aspx?>

McNEIL, J.D. (1985), “Curriculum, a Comprehensive Introduction,” Little Brown and Company, Boston.

MONK, D.H. (1994), “Subject Matter Preparation Of Secondary Mathematics And Science Teachers And Student Achievement,” Economics of Education Review, 13 (2) 125-145.

OYEGM. (2012), “Beden Eğitimi Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri,” otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html

ÖKSÜZOĞLU, P. (2009), “Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yeterlik Algıları,” Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.

SANDIKÇI, M. ve Ark., (2013), “Determination and Comparison of Physical Education and The Other Pre-Service Teachers’ Self-Efficacy Beliefs And Attitudes Toward Teaching Profession,” Pamukkale Journal of Sport Sciences, 4 (1) 135-151.

STRONGE, J. H. (2007), “Qualities of Effective Teachers”, Alexandria VA ASCD, USA.

STOJANOVIĆ, S. ve Ark., (2012), “The Self-assessment of Personal Competences of Physical Education Teachers,” Facta Universitatis Physical Education and Sport, 10 (2) 141-149.

ŞİŞKO, M., ve Ark., (2002), “İlköğretim Okulları Ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları,” H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 205-210.

TANNEHIL, D. ve Ark., (1993), “Student Attitudes Toward Physical Education: A Multicultural Study,” Journal of Teaching Physical Education, 13, 78- 84.

TED. (2009), “Öğretmen Yeterlikleri,” Adım Okan Matbaacılık, Ankara.

ÜNLÜ, H. (2008), “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterlikleri ve Sınıf Yönetim Davranışları,” Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

WILSON, M.S. (2011), “How Can We Improve Teacher Quality?” Phi Delta Kapan, 93, (2) 61-64.

YAYLACI, F. (2012), “Beden Eğitimi Dersinde Nitelik Geliştirme Sorunu,” Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, MEB Yayınları, 13 (147) 23-28.